

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

[Tractatus de attributis, de visione beatifica, de scientia Dei ac de ejus
voluntate et providentia]

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. V. Varijs argumentis, ex principijs suprâ statutis desumptis,
expungitur scientia media

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77132)

in decreto fundatam, & ab eo dependentem. Idem etiam aperte colligitur ex 1. sent. dist. 39. quæst. 1. art. 1. ad 5. ubi dicit: *Licet esse & scire Dei sint idem secundum rem, tam scire sequitur voluntatem, ut imperatum ab ipsa.* Et art. 2. ad 1. ait: *Ipsium scire in Deo esse subiectum libertati voluntatis.* Hinc verò præcludi viam ad scientiam mediam, s. præcedenti ostendimus; nam si præscientia futurorum nitatur decreto, illud debet esse infallibile, & ab intrinseco cum illis connexum, ac proinde de se efficax, & efficiens liberam determinationem voluntatis, subindeque excludens scientiam mediam, quæ supponit decretum indifferens, & à voluntate humana, quoad speciem actûs determinabile.

53 Sexto, Quotiescumque D. Thomas explicat concordiam nostræ libertatis cum divinis decretis, recurrit ad infinitam efficaciam divinæ voluntatis, attingentis non solum substantiam, sed etiam modum libertatis in nostris operationibus, ut constat ex 1. p. quæst. 19. art. 8. ex primo contra Gentes cap. 55. & ex aliis locis supra à nobis citatis: Ergo non admittit scientiam mediam. Consequentia patet, si enim illam agnosceret, non deberet recurrere ad infinitam illam efficaciam divinæ voluntatis, sed potius ad præscientiam futuri consensûs, & ad scientiam illam exploratricem, quæ Deus scrutatur ac explorat quid homo ex innata libertate voluturus sit, & ad quid determinabit concursum indifferenter quem illi offert, sicut ejus defensores docent.

54 Septimo, Idem S. Doctor 1. 2. quæst. 109. art. 2. ad 1. & 3. contra Gent. cap. 89. docet, quòd licet homo sit dominus suorum actuum, propter deliberationem rationis, quæ potest flexi ad unam partem, vel ad aliam: tamen quòd deliberet, vel non deliberet, quòd eligat, vel non eligat, hoc debet reduci in aliquod primum deliberans & eligens, quòd sit melius ratione humana, scilicet in Deum, qui est primum liberum, & primum principium nostrorum consiliorum & voluntatum. Unde 1. Periherm. lect. 14. sic ait: *Voluntas divina est intelligenda, ut extra ordinem entium existens, & velut causa quadam profundens totum ens, & omnes eius differentias: sunt autem differentia entis, possibile & necessarium: & ideo ex ipsa voluntate divina, originantur necessitas, & contingentia in rebus.* Quibus verbis reducit ipsam libertatem, & contingentiam rerum, ad ipsam voluntatem divinam, ut ad primum liberum, & primum determinans, ac profundens totum ens & omnes ejus differentias; non verò ad ipsam voluntatem humanam, quæ solum est secundum liberum, & secundum determinans. Ex quo etiam principio sequitur destructio scientiæ mediæ, quæ non reducit liberam electionem nostræ voluntatis, in Deum ut in primum eligens, & primum deliberans, ac determinans; sed potius in liberum arbitrium creatum, ex innata libertate, & dominio veluti à Deo emancipato, ut dicunt Avertarii, seipsum determinans ad speciem actûs, sub concursu indifferenti ipsi à Deo oblato. Unde (ut infra ostendemus) scientia media subtrahit à divina causalitate, & providentia, liberam nostræ voluntatis determinationem.

55 Octavo, D. Thomas 1. p. quæst. 14. art. 2. ad 1. & quæst. 2. de verit. art. 14. ad 1. docet non ideo res sciri à Deo, quia futurae sunt; sed ideo futuras esse, quia sciuntur à Deo; per scientiam sci-

licet practicam, & applicatam à decreto, ut disp. 3. art. 4. ostendimus: unde explicat dictum Origenis dicentis, *quia futurum est aliquid, id scitur à Deo*; & dicit hoc non esse intelligendum, secundum causam efficiendi, sed tantum secundum causam inferendi: id est in sensu tantum illativo, & non causali. At hoc principium repugnat etiam scientiæ mediæ, ejusque assertoribus, qui docent, ideo res futuras sciri à Deo, quia futurae sunt; & negant ideo illas esse futuras, quia sciuntur à Deo: Ergo idem quod prius.

Nonò, Molina & alii defensores scientiæ mediæ, docent prædeterminationem esse tantum certam certitudine causalitatis mediourum: Sed hoc reprobat à D. Thoma quæst. 6. de verit. art. 3. ubi dicit, *esse contra Scripturam & dicta Sanctorum.* Et quòdlibet. 12. art. 3. inquit, *prædeterminationem habere certitudinem, ex parte scientiæ Dei, quæ non potest falli; ex parte voluntatis divinæ, cui non potest aliquid resistere; & ex parte providentiæ, quæ certissimo modo ducit ad finem.* Item quæst. 6. de verit. art. 3. ait, *prædeterminationem addere præscientiæ habitudinem causæ.* Ergo scientia media repugnat principiis Divi Thomæ.

Denique disputatione præcedenti ostendimus, decreta absoluta ex parte subiecti, & conditionata ex parte objecti, in Deo admittenda esse, juxta S. Doctoris principia, præsertim juxta principium illud quod in ejus doctrina certissimum, & communissimum est, Deum omnia in seipso ut in causa cognoscere: Sed cum decretis illis conditionatis scientia media coherere nequit, ut de se patet, ejusque defensores fuerunt: Ergo illa de medio tollenda est, si stare velimus doctrinæ D. Thomæ principia. Unde Salmanticenses referunt Curielem Doctorem Salmanticensem celeberrimum, cum primum scientiam mediam docuisset, eam post modum retractasse; cum enim totum septennium tunc Summa D. Thomæ, cum Cajetani Commentariis legendæ (cujus amore, ut Jacob Rachelis potiunda studio, flagrabat) impendisset, nulla hujus scientiæ semina aut vestigia in ea reperire potuit, cum maxime vellet; sed potius illam, Angelicæ doctrinæ principia apertissime repugnare, comperit. Vir est toto orbe celeberrimus, & supra omnem laudem, nullique partium addictus, imò & in scientiam mediam aliquando pronior, cui subinde major fides habenda, quam ulli nostrum, aut è Societate. Ex quo intelliges, gratis à Patre Annato dictum: *Thomæ apud D. Thomam scientiam mediam quasi visisset, sed in modum illius, qui cum breviarium suum perdisisset, ita quærebat ut invenendum timeret.*

ARTICULUS V.

Variis argumentis, ex principiis supra statutus desumptis, expungitur scientia media.

Hæc argumenta fusè, & lato calamo, disputationibus præcedentibus expendimus nunc ea hic in unum colligemus, & breviter ac dilucidè exponemus.

§. I.

Argumentum primum à cognitione creaturarum in essentia divina ut in causa.

Hoc argumentum, quod per totam disputationem secundam prosecuti sumus, potest sic breviter proponi. Creaturae possibile non aliter cognoscuntur à Deo, quam in causa; Ergo non est alia futurorum cognitio in Deo, nisi in decreto, seu quod idem est in omnipotentia Dei determinata per decretum, subindeque vacat scientia media, quae praevient decreta Dei tam absoluta, quam conditionata. Antecedens disp. 2. art. 1. varijs rationibus; & sancto- rum Patrum testimonijis demonstravimus, praesertim ex D. Dionysio cap. 7. de divinis nominibus, dicente: *Deus non secundum visionem suam se immittit, sed secundum causa continentiam sui omnia.* Et infra: *Divina sapientia seipsum cognoscens tot omnia, & uno causa complectur totam omnium scientiam habet.* Adduximus etiam illud Augustini 11. de civit. cap. 7. *Cognitio creaturam seipso decolorator est, quam cum in Dei sapientia sicut in arte, per quam facta est, cognoscitur.* Et illud D. Thomae 1. p. quaest. 12. art. 3. *Videntur omnia in Deo, sicut effectus in sua causa.* Consequenter vero probatur, Tum quia sicut se habet essentia nuda, & omnipotentia ad creaturas possibile, ita ad futuras eadem essentia determinata, & omnipotentia applicata per decretum. Tum etiam, quia sicut ab essentia, ut participabili & imitabili per modum ideae, creaturae habent suam non repugnantiam, ut sint entia participatione essentiae, & ab omnipotentia sunt producibiles ut à causa efficiente, quae potest quidquid non repugnat; ita voluntas determinata per decretum positivum, aut permissivum est causa transitiva à possibili ad futurum. Tum denique, quia fundamentum & radix, cur possible cognosci debeant in essentia ut in causa, nec aliud medium suppetat extra Deum, est perfectio absoluta, & summa Dei independentia, quae non patitur illum suae cognitionis & volitionis specificationem haurire aliunde, quam à propria essentia; neque habere aliud obiectum formale, & immediatum cognitionis possibile, quam essentiam nudè sumptam; & futurorum, quam eandem essentiam ut per decretum determinatam; sicut obiectum specificum volitionis Dei liberæ, est sola bonitas increata; creaturae vero ad obiectum duntaxat materiale & secundarium pertinent.

Neque potest hæc ratio eludi evasione Vasquezij; negantis Deum illam creaturam cognoscere ex suæ omnipotentiae comprehensione; quia effectus (inquit) non cognoscitur in causa, nisi referatur relatione transcendentali ad illum, qualis repugnat cause increatae, quae ab omni respectu ad creaturas absoluta est. Quasi vero causa vim habeat ducendi in cognitionem effectus, rationem huiusmodi relationis, & non potius ratione continentiae, & connexionis necessitatis, ac dependentiae effectus ab ipsa quæ tunc est perfectius adfuit Deo, & cuique causa, quo est prior, & magis independens à suo effectu.

Addo, quod si causa qualibet non esset idonea ad inducendam effectus cognitionem, nisi relatione relationis, quæ Deo deest, eam dici

A posset ineptam esse ad effectum producendam: cur enim huiusmodi relationi alligetur vis potius manifestandi, quam producendi effectum? Ergo sicut omnipotentia Dei absque relatione transcendentali ad creaturas est potens & efficax ad productionem illarum, ita absque eodem respectu potest habere rationem medij ad illas cognoscendas, ut supra ostensum est.

Futile etiam ac ridiculum est, quod ait idem author, nimirum nec Deum, nec Beatos posse videre futura in decreto, quia per respectum rationis ad creaturas constituitur; & est merum ens rationis. *Quid enim absurdius, quid impius & Atheis acceptius esse potest (inquit P. Barobius) quam Dei voluntatem, quæ omnia constituit & mutat, clamant Scripturae, mero ente rationis consistere.* Tamen est apud illos auctores convellere cognitionem rerum in essentia ut in causa & decreto, ut scientia media hæc everfus fundamētis astruatur. Si ita liceat arguere, actum est de fide, & de tota Scriptura, quæ vim providentia, & rerum universi seriem docet pendere à liberis decretis, quæ ne quidquam conferant cognitioni divina de futuris, placeat Vasquez in mera entia rationis resolvere.

Ex his manifestè patet impossibilitas scientiæ mediæ: Omnes enim ejus defensores assignat ei pro obiecto primario aliquid creatum, scilicet actus nostros liberos conditionatè futuros; Sed imò possibile est scientiam Dei habere pro obiecto primario & specificativo aliquid creatum, cum obiectum primariū, tam motivum, quam terminativum divinæ intellectiois sit sola divina essentia, ut in tractatu de attributis fuisse ostendimus. Ergo scientia mediæ in Deo impossibilis est.

§. II.

Secundum argumentum à perfectione divinæ scientiæ.

Hoc argumentum desumitur ex principijs statutis disp. 3. agendo de causalitate & perfectione divinæ scientiæ, ibi enim ostendimus, scientiam Dei, quantum ad veritatem & certitudinem, non dependere, nec mensurari à rebus, sed esse illarum regulam & mensuram; cum illa non sit minus perfecta, quam ejus amor, qui non pendet, nec causatur à bonitate, & perfectione, quæ sit in rebus, nec illam supponit, sed efficit, juxta illud D. Thomae infra quaest. 101. art. 2. *Amor Dei est infundens, & causans bonitatem in rebus.* Undè idem S. Doctor 1. 2. quaest. 93. art. 1. ad 3. *Ratio intellectus divini aliter se habet ad res, quam ratio humani intellectus: intellectus enim humanus est mensuratus à rebus, ut scilicet conceptus hominis non sit verus propter seipsum, sed dicitur verus ex eo, quod consonat rebus: intellectus vero divinus est mensura rerum, quia iniquaque res intantum habet de veritate, in quantum imitatur intellectum divinum.* Atqui scientia mediæ, cum sit tota speculativa, nec faciat, sed duntaxat exploret rerum futurationem, ac veritatem obiectivam illarum, mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem, non vero est illarum regula & mensura; Ergo illa in Deo impossibilis est.

Dices, hoc necessario admittendum esse in præscientia peccatorum, cum scientia Dei libera non sit eorum causa, nec illa sint futura, quia sciuntur à Deo, sed à Deo sciuntur, quia futura sunt;

Respondeo quod quamvis scientia Dei libera non sit causa peccatorum, nec faciat, sed supponat illorum futurationem, non tamen propterea

Pp

depen

Disp. 2. art. 1. 61.

Lib. de libert. humana. & gratia divina.

Disp. 2. art. 3.

62.

63.

dependet, aut mensuratur à rebus, quantum ad veritatem & certitudinem quia non terminatur ad illa immediate, & independenter à quocunque medio increato prius cognito, sed ea cognoscit in decreto permissivo quantum ad id, quod in illis defectus & privationis est; & in decreto positivo concurrendi ad illorum entitatem, quantum ad id, quod in eis est entitatis, actualitatis, & bonitatis transcendentalis, ut supra fuisse declaravimus. Unde ab hoc duplici decreto dependet & mensuratur certitudo & infallibilitas divinæ præsentia respectu peccatorum; non autem ab ipsa veritate & futuritione objecti immediate in se cogniti.

Disp. 4.
art. 6.

44. Dices rursus cum Falso: Prius ratione res habet esse in se, quam sit intelligibilis & scibilis, cum veritas, quæ res sit scibilis, ut passio entis, & subjectum omne sit prius, saltem naturæ, suæ passionis: Ergo prius ratione res attingitur à Deo, ut effectus a causa, quam vi cognitionis repræsentetur.

Respondeo Antecedens esse verum respectu scientiæ creatæ, quæ speculativa est, & mensuratur à rebus; falsum vero respectu cognitionis divinæ, quæ est practica & factiva rerum, nec ab illis mensuratur, sed est earum regula & mensura.

65. Instat Falsus: Prius est in Deo ratio intelligibilis, quæ actualis intellectus: Ergo prius est rem creatam esse intelligibilem à Deo, quam

Respondeo primò Antecedens absolute negari posse juxta communiorē sententiā, quæ naturam Dei ipsā intellectuione constituit.

Respondeo secundò, quòd etsi comparando essentiam & naturam Dei ad ejus intellectum, virtualiter distinguerentur esse intelligibile, & actus intellectum, & illud prius ratione isto existens; non tamen comparando objectum creatum ad intellectum divinum, cum tota non solum veritas, sed etiam entitas rei creatæ, ab intellectu & scientia Dei, ut ab ejus causa & mensura dependeat: unde res creatæ non sunt prius cognoscibiles, quam cognita ut possibiles, cognitione necessariā simplicis intelligentiæ; nec ut futuræ, & existentes, quam à Deo cognoscantur per scientiam visionis, juxta illud Gregorij Magni lib. 22. Moral. cap. 6. *Non existens videndo creat, & existens videndo continet. Quidquid ergo Creator non videt, essentia subsistendi caret.*

§. III.

Tertium argumentum ex defectu mediæ, in quo scientia media suum objectum cognoscat.

66. Hoc argumentum totā disputatione quartā ab articulo tertio usque ad octavum fuisse prosecutus sum, nunc breviter illud sic propono. In qualibet scientia præter rem cognitā debet admitti medium, in quo, & per quod cognoscat: At scientia mediā nullum habet medium, in quo suum objectum cognoscat: Ergo talis scientia fictitia & chimerica est. Major patet, Minor probatur. Scientia mediā non cognoscit res sub conditione futuræ in signo rationis antecedenti decretum in ideis divinis, ut docet Egidius Romanus, nec in supercomprehensione voluntatis creatæ, vel aliarum causarum contingentium, ut Molina, & Becanus existimant; nec in voluntate humana nudè sumpta, supponendo quòd sine ullo Dei concursu operari possit, ut

fomniavit Theophilus Rainaudus: nec in decreto cognito ut futuro in sequenti signo rationis, ut Suarez, & Fonseca arbitrantur; ut loco citato fuisse contra Authores illos ostendimus; nec denique in decretis ex parte subjecti absolutis, & conditionatis ex parte objecti, cum defensionibus res scientiæ mediæ talia decreta in Deo non admittant: Sed præter illa mediā nullum aliud fingi vel excogitari potest, in quo Deus futura conditionata cognoscere possit: Ergo scientia mediā nullum habet medium, in quo suum objectum cognoscat, unde potius scientia sine mediā, quam scientia mediā dici debet.

Dices: Deum non cognoscere futura conditionata in aliquo medio, sed immediate in seipsis, & in veritate objectiva, quam habent in signo rationis antecedenti divinum decretum ex vi oppositionis contradictoriæ propositionum de futuro contingenti, quarum una in tali signo est determinatè vera, & altera determinatè falsa.

Sed contra primò: In qualibet scientia, ut dicebamus, præter rem cognitā debet admitti medium, in quo, vel per quod cognoscat: Ergo & in scientia Dei respectu futurorum contingentium: subinde quæ talis scientia non terminatur ad futura immediate in seipsis, & independenter ab omni medio cognito, sed ea in aliquo medio contemplantur: sicut scientia simplicis intelligentiæ res possibiles in medio divino & increato cognoscit, nempe in essentia divina ut in causa, ut fuisse supra ostensum est.

Secundò, Si divinus intuitus immediate, & independenter ab essentia divina prius cognita ferretur ad creaturas & ad veritatem ac futuritionem rerum contingentium, objectum specificativum intellectus divini non esset sola essentia divina, vel solum ens increatum, sed etiam ens creatum, vel ens ut sic abstractum à creato, & increato. Item Deus cognosceret creaturas sine ulla specie impæssa, vel essentia divina haberet rationem speciei intelligibilis creaturas immediate repræsentantis, quæ falsa esse, & à principiis Theologiæ penitus aliena, disputatione citatā art. 2. fuisse monstravimus. Unde cum defensores scientiæ mediæ ab hoc solido doctrinæ D. Thomæ, & Discipulorum ejus principio, Deus omnia in seipsis, & in sua essentia tanquam in causa cognoscit, recedere & peregrinari cogantur, ad tria alia falsa, vel saltem valde dubia & incerta divertunt: vel enim cum Vasque dicunt, Deum, & naturam intelligentem nullam habere speciem objecti intelligibilis, quod in doctrina peripatetica paradoxum est: vel asserunt cum Nominalibus (quod Suarez non improbabile existimat) essentiam divinam esse speciem immediate repræsentativā creaturarum, quod loco citato impugnatum est: vel tandem coguntur admittere, creaturas pertinere ad objectum primarium, & specificativum divinæ scientiæ, quod absurdissimum esse ibidem ostendimus. Unde cum scientia mediā falsis illis, ac ruinosis nitatur fundamentis, ruinam minatur, nisi novis fulciatur præsidij.

Tertiò, disp. 4. art. 4. pluribus rationibus ostendimus, futura contingentiā in signo rationis antecedente divinum decretum, non gaudere veritate objectivā determinatā, in qua possint à Deo certo cognosci, cum in tali signo, & priori rationis nullum contingens sit determinate futurum, sed in statu meræ possibilitatis, & indifferentiæ

stantijs, non negabit Christum, quàm sit inter has duas: Petrus positus in his circumstantijs, negabit Christum; & Petrus positus in his circumstantijs non negabit Christum. ubi cumque autem est contradictio practica & immediata, unum extremorum est determinate, seu distinctè falsum, & alterum est determinate, seu distinctè verum: quare non minus in conditionatis, quàm in absolutis futuris, unum est verum determinate, & alterum falsum. Hæc P. Martinonius. Quibus verbis expresse docet futura contingentia tam absoluta, quam conditionata esse determinate vera, & cognoscibilia ab intellectu divino in signo antecedente decreto: uno ex veritate objectiva, quam supponit inesse futuris absolutis ante decretum, probat determinatam veritatem in conditionatis: Ergo si standum sit Adversariorum principijs, res contingentes & libera, vel nullo modo sunt futuræ ante decretum, & sic non datur scientia media: vel si sint futuræ in signo antecedenti decreto, non solum conditionatè, sed etiam absolute futuræ sunt, subindeque in sua futuratione nullo modo à divina voluntate dependent; quod repugnat principijs fidei, & doctrinæ Apostoli adherentis Deum omnia operari secundum consilium voluntatis suæ, atque Augustino dicenti, Deum facere futura ea prædestinando, & in sua prædestinatione futura nostra opera præscire, ut supra vidimus.

74. Deinde confutari potest Adversariorum responsio, & evidenter demonstrari, non solum futura absoluta in sui futuratione à decreto absoluto, sed etiam conditionata à conditionato pendere. Primum, quia (ut supra dicebamus) futurum est illud, quod est determinatum in causa ad habendam existentiam pro duratione sequenti: Ergo sicut nihil esse potest absolute futurum, nisi causa prima per decretum absolutum sit absolute determinata ab æterno ad dandam illi existentiam in tempore; ita repugnat aliquid esse conditionatè futurum, nisi eadem causa prima per decretum conditionatum determinata sit ad illud producendum, si poneretur aliqua conditio.
75. Secundò, Esse futurum sub conditione est aliquid reale, & non merum ens rationis: At non est aliquid reale intrinsecum rei, quæ futura sub conditione dicitur, cum hæc pro tunc nihil sit, subindeque non sit capax denominationis intrinsecæ: Ergo est aliquid reale ab extrinseca forma proveniens: At hæc realis & extrinseca forma nulla alia esse, aut intelligi potest, quàm liberum Dei decretum; cum id omne, quod à causa prima dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero: Ergo illo non præsupposito ac præintellecto in Deo, nihil potest esse, aut intelligi ab intellectu divino ut futurum sub conditione.
26. Tertio, Repugnat Deum cognoscere res ut possibles non præintellectà suâ omnipotentia, à qua constituitur potens illas producere: Ergo etiam implicat ipsum eas intelligere ut futuras, sive absolute, sive conditionatè non præintellecto decreto divino. Consequentia patet, sicut enim possibilitas ordinem dicit ad omnipotentiam Dei, ita & futurity ad eus decretum.
77. Quarto, Futurity conditionata dicit aliquam actualitatem, quam non includit mera possibilitas; id enim, quod est conditionatè fu-

aturum, dicit ordinem ad existentiam ut habendam, si poneretur aliqua conditio: illud veto, quod est merè possibile, præcinit omnino ab ordine ad existentiam, & est profertus indifferens ad illam habendam: At major illa actualitas, ordoque ille ad existentiam sub conditione habendam non potest subterfugere divinam causalitatem; alioquin daretur grædus aliquis actualitatis & existentia, qui à Deo, ut prima causa non procederet: Ergo cum id omne, quod à prima causa dependet, sit ab illa ut agente per intellectum & voluntatem, & consequenter medio decreto libero, ut supra dicebamus, manifestum est, futurationem conditionatam rerum contingentium à decreto conditionato divina voluntatis pendere.

Denique, Quod est futurum conditionatè, respicere debet voluntatem divinam alio modo dispositam, quàm si esset merè possibile: At quod est merè possibile respicit voluntatem divinam ut omnino indifferentem & indeterminatam: Ergo quod est conditionatè futurum, illam respicere debet ut determinatum per aliquod liberum Dei decretum, non absolutum, sed conditionatum.

§. V.

Præcluditur aditus solita evasioni Adversariorum.

MIRUM est quantum hæc argumenta premant, & torqueant Adversarios, unde ut ab illis se expediant, in omne latus se vertunt, nihilque intentatum relinquunt; omnes tamen eorum solutiones, quocumque modo explicentur, ad hanc tandem reducuntur, quòd cum res conditionatè futura non sit effectus absolute existens, sed sub conditione, non requirit influxum divinam præsentem realiter, sed tantum objectivè; & eodem modo requirit decretum existentiam, non exercitam, sed objectivam: id est, sufficit quòd Deus cognoscit se habiturum decretum, ex hypothesi quòd causa secunda libera constituta in tali rerum ordine, & sub talibus circumstantijs operatura sit. Hoc itaque volunt inter futura absoluta & conditionata interesse discrimen, quòd absoluta dependent à decreto actuali, & exercito, & actu posito, ac existente in Deo; conditionata vero non requirunt decretum actu posito, & existentiam voluntate divina, sed tantum decretum, quòd esset, & poneretur, si poneretur conditio. Existencia enim causa, inquit, habere debet proportionem cum existentia effectus; unde sicut necessarium est, ut effectui, qui est, assignetur causa, quæ pariter sit, ita sufficit, si effectui, qui est, assignetur causa, quæ erit, & effectui, qui esset, causa quæ esset: quia ergo futura conditionata nec sunt, nec erunt, sed solum essent, si conditio poneretur; satis est ut pro illis assignetur in Deo aliquod decretum, quòd esset, & poneretur, si poneretur conditio.

Hanc responsionem plurimum extollunt quidam Recentiores, eamque putant esse velut murum æneum ad infringendos omnes impetus, & eludenda omnia tela Thomistarum. Hoc tamen effugium facillimè potest impugari, & murus ille sine arce, & sine ullo tormento bellico penitus infringi.

Lapsus enim, sicut ad sonitum & clangorem tubæ.

Ac colligunt Adversarij, quod hoc ipsum suffi-
ciat in divino decreto.

92. Quarto impugnari potest principalis respon-
sio ex absurdo & inconvenienti, quod ex illa se-
quitur. Si enim scientia, quam habet Deus de
futuris conditionatis; nullum supponat in volu-
tate divina decretum actuale & exercitum, nul-
lo modo erit Deo libera, sed omnino necessaria,
sicut scientia simplicis intelligentiæ: Consequens
est falsum, nec admititur ab Adversarijs, qui vo-
lunt scientiam conditionatorum vocari *mediam*,
quia mediat inter scientiam liberam, & necessa-
riam, ac de utraque participat; & partim libera,
partim necessaria est: Ergo &c. Sequela Majoris
probat: Ut aliqua scientia sit alicui libera,
supponere debet alicuius actum voluntatis, a
quo imperetur, vel a quo ejus objectum depen-
deat: Ergo si scientia conditionatorum in Deo
nullum supponat actuale decretum, a quo impe-
retur, & a quo futuritio conditionata rerum con-
tingentium dependeat, non erit Deo libera, sed
purè naturalis & necessaria.

Respondebis, talem scientiam posse dici Deo
liberam, quamvis nullum supponat in voluntate
divina decretum actuale & exercitum, in quo
funderetur; quia cum versetur circa res contingen-
tes & liberas, conditionatè futuræ, ita Deo con-
venit, quod potuit illi non competere.

93. Sed contra: Hoc quod est taliter esse, quod
potuerit non esse, non sufficit ad conceptum li-
bertatis, nisi possit esse, vel non esse ab intrinseco,
hoc est ratione propriæ voluntatis: Ergo si sci-
entia conditionatorum possit Deo non conven-
nere solum ab extrinseco, & ratione tantum con-
tingentiæ & libertatis creatæ, non vero ab in-
trinseco, & ratione voluntatis divinæ determi-
nantis illorum futuritionem, non poterit dici
Deo libera. Consequentia patet, Antecedens
vero probatur. In hoc distinguitur contingens
à libero, quod contingens taliter est, quod potest
non esse ratione alicujus extrinseco: v. g. fructus
arboris dicitur contingens, quia potest non es-
se, & impediri à gelu, vel à grandine, vel alijs
causis extrinsecis; liberum autem à principio in-
trinseco potest esse, vel non esse: Ergo id, quod
potest non esse, vel alicui non convenire, solum
ab extrinseco, non vero ab intrinseco & ratione
propriæ voluntatis, licet possit dici contingens,
nullo tamen modo potest dici liberum; & ita
juxta hanc responsionem scientia conditionato-
rum erit quidem Deo contingens, non tamen
libera, quod est absurdum. Imo si talis scientia
conveniat Deo ante omne decretum actuale, &
exercitum, convenit illi non solum contingen-
ter, sed etiam casualiter & fortuito: tunc enim
aliquid convenit alteri fortuito & à casu, quando
illi accidit præter intentionem: Sed scientia
conditionatorum, supposito quod conveniat
Deo ante omne decretum actuale & exercitum,
convenit illi præter intentionem; erit enim in
eo ante omnem actum voluntatis divinæ, &
consequenter ante omnem intentionem divi-
nam: Ergo convenit Deo casualiter & fortuito,
quod absurdissimum est, & divinæ providentiæ
& sapientiæ injuriosum.

94. Quinto contra principalem solutionem sic
arguo: vel decretum illud, quod assertores sci-
entiæ mediæ volunt existere tantum objective
in mente divina, & non esse actuale & exerci-
tum, sed futurum & ponendum, si ponetur co-
ditio, est prædeterminans, seu causans liberi ar-

bitrij determinationem, vel purè indifferens, &
expectans determinationem à voluntate crea-
ta? Si primum dicatur, libertatem tolleret juxta
Principia Adversariorum: Si vero secundum
asseratur, & ab illo non poterit oriri determi-
nata futuritio rerum contingentium & liberarum,
subindeque non erit sufficiens ad salvandam in
in Deo rationem primæ causæ respectu futuriti-
onis conditionatæ illarum, & ordinis ad existen-
tiam qui in ea includitur. Sequela patet, cum
enim decretum indifferens non magis connectat-
ur cum assensu, quam cum dissensu voluntatis
creatæ, & indifferenter ad utrumque se habeat,
non magis causat futuritionem, quam non futu-
rionem actuum nostrorum liberorum. De
quo fuit in tractatu de voluntate Dei, quando
decreta indifferentiæ resellemus.

Denique si conditio, quæ suspendit existen-
tiam futuri, suspendat etiam actum decreti, sequi-
tur voluntatem salutaris omnium hominum (quam
D. Thomas supra relatus docet esse conditio-
natam ex parte objecti) promissiones Dei, seu
communes, seu privatas, aliquam conditionem
nunquam implendam importantes, nullum ac-
tum divinæ voluntatis ponere, sed omnes sus-
pendere, & esse merè impossibiles: quandoquidè
sunt de re conditionatè futura, nunquam imple-
da: quod absurdum est, & à communi Theo-
logorum sententia alienum. Unde mirum est,
quod cum assertores scientiæ mediæ rejiciant
decreta conditionata solum ex parte objecti,
quæ admittuntur à Thomistis, & quæ, ut fatetur,
Suarez, nullam ponunt imperfectionem in Deo,
ipsi tamen assingant decreta conditionata ex
parte subjecti, quæ imperfectionem potentia-
tis & suspensionis important, velinque con-
ditionatorum scientiam non importare dec-
retum actuale & exercitum in voluntate divina,
sed tantum futurum & ponendum, si ponetur
conditio, quod est esse conditionatum ex parte
subjecti, ut supra declaravimus.

S. VI.

Quintum argumentum ex inutilitate scientiæ me-
diæ ad dirigendum Deum in suis decretis
absolutis.

De seniores scientiæ mediæ ad duo præcipua
capita illius necessitatem, vel utilitatem re-
ducunt. In primis voluntatem esse utilem, vel
necessariam ad dirigendum Deum in suis dec-
retis absolutis, seu ad fundandam certam & infal-
libilem futurorum absolutorum notitiam; quia
existimant, quod nisi Deus prius per scientiam
illam exploratricem, creatæ voluntatis fibras, &
cordis humani recessus exploraret, & videret quid
homo in his, vel illis occasionibus & circum-
stantijs posset ex innata libertate volutus sit
sub concursu indifferenti, quem illi offert; non
posset quidquam certo & infallibiliter statuere
circa salutem & conversionem hominum; & se
exponeret periculo, ut id non fieret, quod effici
citer intendit.

Deinde scientiæ mediæ necessitatem, vel uti-
litatem repetit ex libertatis concordia cū præ-
destinatione & gratia efficaci: arbitrantur enim
certitudinem prædestinationis, & divinæ gratiæ
efficaciam cum libertate nostra non aliter posse
componi, quam recurrendo ad prævisionem fu-
turi consensu per scientiam mediæ, & consent
quod si divinum decretum & gratia ex illo pro-
manans,

manans, consensum & determinationem nostram voluntatis, prioritate naturae & causalitatis antecederet, eius libertatem violaret, & necessitatem antecedentem, libertati inimicam & adversariam induceret.

Utr ergo scientia media inutilitas evidenter ostendatur, demonstrandum est, illam ex neutro capite esse necessariam, id est nec ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, nec ad ineundam, vel explicandam libertatis creatae cum praedestinatione & gratia efficaci concordiam. Primum ostendemus in hoc paragrapho, alterum in sequenti.

88. Dico ergo primò : Scientiam mediam non esse necessariam ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis, seu ad fundandam certam & salubrem futurorum adiutorum notitiam.

Probatur primò argumentò desumptò ex principiis adversariorum. Ut Deus per scientiam mediam dirigere in suis decretis absolutis, debet etiam intellectu divino prioritate quaedam & subordinatio inter cognitionem futurorum conditionatorum & absolutorum ratione cuius Deus prius in aliquo signo rationis exploraret res contingentes & liberas, sub statu conditionato, quam sub statu conditionato: v. g. quid faceat Petrus, si in his, aut illis occasionibus, & circumstantiis ponetur, & ad quid determinaret concursam indifferentem, quem illi offerret; Sed hoc non potest dici juxta Adversariorum principia: Ergo &c. Major admittitur ab Adversariis, potissimum à Fonteca, qui fateretur ad vincendas difficultates, quae passim emergebant de praedestinatione & providentia, se excogitasse hanc conditionatorum, & absolutorum distinctam cognitionem, nempe ut scientia conditionatorum parva esset, & explorata ad absolutam scientiam, & hoc etiam saepius suo libro fateretur P. Annatus, praesertim disp. 2. contra Anonimū, ubi concedit scientiam mediam futuri conditionati esse priorem scientiā absolutorum, & illi praecedere sicut in intellectionem volitioni, ac illi praetere, sicut generationem Verbi processioni Spiritus sancti. Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur, Nulla potest dari prioritas & subordinatio in intellectu divino inter absolutum, & conditionatorum scientiam; nec Deus prius explorare res contingentes & liberas sub statu conditionato, quam absolute; si nullum possit dari instans, vel signum rationis, in quo res contingentes & liberae sint prius cognoscibiles ut conditionate futurae, quam absolute: Sed ita est quòd juxta Adversariorum principia nullum potest assignari instans, vel signum rationis, in quo res contingentes & liberae sint prius cognoscibiles ut futurae conditionate, quam absolute: Ergo nulla potest dari prioritas, & subordinatio in intellectu divino inter absolutum & conditionatorum scientiam. Major constat, Minor probatur. Defensores scientiae mediae ideo volunt res contingentes & liberas esse conditionate futurae in signo antecedenti divinum decretum, & ut tales à Deo cognosci per scientiam mediam; quia possunt de illis formari propositiones contradictoriae, quarum una debet esse determinate vera, & altera falsa, & consequenter objectum illarum determinare futurum, vel non futurum. Vel ut alij volunt, quia in tali signo potest fieri suppositio eventus futuri, seu supponi, quòd res illa aliquando erit, si ponatur

A talis, vel talis conditio, quod existimant sufficere ad rationem futuri, quod ita definiunt: *Futurum est illud, quod aliquando habebit existentiam*; & hoc potissimum fundamento niritur P. Annatus, atque ex hac definitione, quasi apud omnes recepta, praecipua Thomistarum argumenta solvere conatur. Atqui haec duae causae, seu probationes pro veritate & futuritione conditionatorum in signo antecedenti divinum decretum militat etiam pro futuris absolutis, quia ex illis pariter formari possunt propositiones contradictoriae, & supponi quòd aliquando erunt, subindeque definitio illa futuri, quam tradidit P. Annatus, ipsis competere: Quid ergo impedit, quin jure conditionatorum fruatur, illisque pariter competat determinata veritas objectiva & futuritio in illo signo antecedenti divinum decretum, in quo Adversarij in Deo constituunt scientiam mediam? Imò cum propositiones contradictoriae de conditionatis componantur ex absolutis simplicibus, & quaelibet pars sit aliquo modo prior toto, propositiones contradictoriae de futuris absolutis prius debent esse verae & cognoscibiles à Deo, quam contradictoriae de futuris conditionatis; subindeque earum objecta, nepe futura absoluta prius habere rationem futuri, quam conditionata, & per consequens scientia absolutorum in Deo praecedere debet conditionatorum notitiam, si standum sit Adversariorum principijs. Unde P. Martinonus, novissimus Societatis Scriptor §. 4. relatus, docet futura contingentia tam absoluta, quam conditionata esse determinate vera & cognoscibilia ab intellectu divino in signo antecedenti decreto; imò ex veritate & futuritione determinata, quae supponit in se pro tali signo futuris absolutis, probat determinatam veritatem in conditionatis. Quare ipsa Adversariorum principia peritū evertunt scientiam mediam, ejusque inutilitatem ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis aperte declarant.

92. Probatur rursus conclusio, & magis adhuc ostenditur inutilitas scientiae mediae ad dirigendum Deum in suis decretis absolutis. Deus in formandis suis decretis absolutis circa salutem, & conversionem hominum sufficienter dirigitur per scientiam simplicis intelligentiae? Ergo non indiget scientia media directrice. Consequentia patet, Antecedens probatur, Deus per scientiam simplicis intelligentiae comprehendit suam omnipotentiam, & videt in thesauris ejus latere infinita media, seu auxilia efficacissima & suavissima, quibus potest voluntates hominum potenter & suaviter ad se pertrahere, quando, & ubi voluerit, seu ut loquitur Ecclesia, *rebelles ad se propius compellere voluntates: Quis enim* (inquit Augustinus) *tam impie desipiat, ut dicat Deum malas hominum voluntates, quas voluerit, quando voluerit, ubi voluerit, in bonum non posse convertere?* Quid ergo opus est, ut per scientiam mediam quærat & exploret opportunitates & circumstantias temporis, & loci, vel genium, complexionem, aut temperamentum hominis? praesertim, quia *divinae gratiae tempus agendi semper adest, nec moribus hominum illa sit ei mora, nec causis suspenditur ullis, ut ait S. Prosper in carmine contra ingratos, cujus verba infra referemus.*

Audiamus etiam Augustinum clare docentē, tempus, & locum, aliaque circumstantias à Deo praedestinati suā infinitā providentiā, non vero solum explorari suā scientiā: *Adulter* (inquit)

in Enchirid. cap. 98.

art. 6. §. 6. 100.

Homil.
23. inter
50.

quit) non fuisti in illa tua vita præterita, plena ignorantia nondum illuminatus, nondum bonum, malumque discernens, nondum credens in illum, qui te nescientem regebat. Hoc tibi dicit Deus tuus: regebam te mihi, servabam te mihi. Ut adulterium non committeres, suavor desuit: ut suavor deesset, ego feci. Locus & tempus desuit, & ut hæc deessent, ego feci. Assuit suavor, non desuit locus, non desuit tempus: ut non consentiret, ego feci. Agnosce ergo gratiam eius, cui debes quod non admisisti. Mihi debet iste quod factum est, & dimissum vidisti: mihi debes & tu quod non admisisti: nullum enim est peccatum, quod fecit homo, quod non possit facere alter homo si desit rector, à quo factus est homo.

101. Denique suaderi potest conclusio ab absurdo & inconvenienti, quod sequitur ex Adversariorum sententia. Si enim Deus scientiã mediã directricem disponderet prædestinationem & conversionem hominum, sequeretur non repugnare ex natura rei, & metaphysicè loquendo, esse aliquem hominem, quem Deus, etiam de potentia absoluta, convertere & prædestinare non posset: Sed hoc absurdissimum est, & repugnat supremo Dei dominio in nostras voluntates, atque supremæ Dei prædestinantis libertati; tunc enim in non prædestinando istum hominem liber non esset, siquidem extremum positivum, nimirum prædestinationem in sua libera potentate non haberet: Ergo &c. Sequela Majoris probatur. Ex natura rei non repugnat dari hominem, qui in nullo tempore, & in nulla occasione, & cum nullis auxilijs ex se non efficacibus velit se convertere; nam cum sit omninò contingens, ut ista media fortiantur sicut effectum, & nullum ex illis ex se efficaciam habeat respectu effectus, infallibilemque connexionem cum illo; licet moraliter loquendo impossibile sit, tamen ex natura rei non repugnat, ut sicut hoc, ut illo medio, hæc vel illà occasione positus, non convertitur homo; ita nec positus alijs quibuscunque similibus convertatur. Cognosceret ergo Deus per scientiam mediã moralem hominẽ per nullum ex his medijs & auxilijs moraliter tantum excitantibus, fore convertendum; ac proinde si directricem hæc scientiã illius prædestinationem & conversionem necessario debet dispondere, non poterit illum convertere, nec prædestinare; nulla enim media in sua scientia inveniet, quibus applicatis talis homo infallibiliter convertatur.

102. Confirmatur, & magis illustratur hæc ratio. Deus non potest hominem prædestinare, nisi per scientiam mediã prævideat, illum suæ vocationi liberè responsurum, si ponatur in his, vel illis occasionibus & circumstantijs, alioquin vel jura libertatis humanæ violaret, vel se exponeret periculo, ut non fieret, quod efficaciter decernit, ut Adversarii docent; Sed dabilis est casus, in quo homo in omni occasione & circumstantia divinæ vocationi supponatur resistens; siquidem nec singulæ vocationes, nec omnes collectivè, superant resistenciam libertatis arbitrij, cum nulla illarũ, juxta Adversarios, gaudeat efficacità, infallibiliter, & ab extrinseco connexa cum futuro consensu; & cum voluntas creata, in quibuscunque occasionibus, & circumstantijs posita, possit cum qualibet gratia & vocatione componere resistenciam & dissentium; alioquin, ut illi volunt, ejus libertas destrueretur. Ergo si prædestinatio necessario supponat directionem scientiæ mediæ, & prævisionem futuri consensu voluntatis humanæ, sequitur esse casum, me-

A raphysicè factem, possibilem, in quo Deus de potentia etiam absoluta hominem convertere, & prædestinare non possit: Hoc autem falsissimũ, & absurdissimum esse, quis non videat? ut enim ait Augustinus in Enchir. cap. 97. *Pbi est illa omnipotentia, quæ in celo & in terra, omnia quæcumque voluit, fecit?*

§. VII.

Sextum argumentum, ex inutilitate scientiæ mediæ ad conciliandam humanam libertatem cum prædestinatione & gratiæ efficacità.

Dico secundò: Scientiam mediã non esse inordinabilem, aut idoneam ad conciliandam humanam libertatem cum prædestinatione & gratiæ efficacità. Ita, præter Thomistas, docent plures Doctores eximij ex omnibus Academijs & Ordinibus, quos referunt Alvares, Salmaticenses, Joannes à S. Thoma, & alij: inter hos ex Salmantina Academia præcipue eminent Curiel, & Basilus Legoniesis, viri toto orbe celeberrimi, qui licet scientiam mediã aliquando docuerint, tamen sapientiores facti, eam retraherunt, ac reprobaverunt; quod certe non leve habitamentum est nostræ sententiæ. Ex Academia Complutensi Villegas, ex Olcenti Galpar Ram, ex Parisiensi Coqueus, & Lambertus, ex Diacensi Ektius, & Sylvius, & tandem ex Lovanensi omnes Doctores unanimi consensu rejecerunt scientiam mediã, & de ea hoc tulere judicium, seu censuram: *Sententia hæc Dei bonitatem obscurat, justiciam emergat, Scripturã illudit, Patrum testimonio in alieno sensu detorquet; humanarationis corruptions applaudit, humilitatem fundamentum evertit, præcædendi necessitatem non magnam relinquit, propriarum veritatum fiduciam ingenerat; in salutis negotio, quod præcipuum est, homini donat, quod minus Deo; gratiam Dei libero subdit arbitrio, & ejus pedissequam facit. In summa à Pelagio non satis præcul abscedit: Lutheri verò, & Calvinus, & aliorum nostra tempestatũ hæreticorum sententiã, dum ab ea videri vult quã longissime recedere, potens usque debellare, magis imprudens sublit, atque confirmit.*

Scotus, etiam in 1. dist. 39. quaest. 1. §. 14. *de contingentiã rerum, clarissimè, rejicit scientiam mediã, seu scientiam futurorum contingentium independentem à decreto, ac determinatione voluntatis divinæ; docet enim, quod propositiones de futuro contingenti ante actum divinæ voluntatis non sunt determinatæ veræ, sed quasi neutre: voluntas vero divinæ ligens unam partem, facit illam determinatæ veram, & ex tunc certò cognoscuntur à Deo, quod non accidit in propositionibus necessarijs, quæ quia in illo primo instanti ante determinationem divinæ voluntatis sunt veræ, utpote quæ in sua veritate dependent à voluntate divinæ, idèd in illo primo instanti cognoscuntur à Deo, subditque: Tunc autem, id est, in illo primo instanti, non sunt vera contingentia, quia nihil est tunc, per quod habeat veritatem determinatam: postea autem determinatione voluntatis divinæ, jam sunt vera, videlicet pro illo secundo instanti; & hoc eadem erit ratio intelligendi ista, quæ sunt jam vera in secundo instanti. Quò nihil claritùs & expressius contra scientiã mediã dici potest. Undè qui se ex Franciscana familia illã admittunt, non Scoti, sed Molinæ discipuli, quantum ad hoc, dicendi sunt.*

Nonnulli

105. Nonnulli quoque ex Patribus Societatis Jesu scientiam mediam ut inutilem ad conciliandam libertatem cum prædestinatione & decretis absolutis rejiciunt, præsertim Henricus Henriquez, Typhanus, & Azorius, quorum verba & textus expressos infra in Apologia Thomistarum referemus. Imo Azorius libro 4. in sit. Moral. cap. 22. quæst. 2. quod olim de Cicerone Augustinus dixit, ut faceret homines liberos, fecisse sacrilegos, de junioribus Theologis Societatis asserit: *Pauci (inquit) juniori Theologi, fortassis ut voluntatem nostram liberam faciant, faciunt sacrilegum, dum negant Deum liberam nostram opera bona prædesinitur*: His adjaugi potest Joannes Lallemandet, recentissimus Scriptor Ordinis Minorum: ille enim tomo primo carolis Theologici disp. 8. partitione 3. ostendit nec Magistrum tententiarum, nec alios veteres Theologos in lectione Sanctorum Patrum veritatis, neque Patres Concilii Tridentini scientiam mediam agnovisse, nec illam adhibuisse ad conciliandam libertatem nostram cum prædestinatione, & gratia efficaci, & tandem ironice sic concludit: *Quanta igitur ignorantia tenebra in antiqui Theologi, & quanta lux illuminans de novo præcipua religionis nostræ mysteria apud RR. Patres Societatis orta? His præmissis,*

106. Probatur primò conclusio, & demonstratur inutilitas scientiæ mediæ ad conciliandam libertatem, hoc discursu. Augustinus recte cum nostra libertate eorum prædestinationis, & efficaciam gratiæ composuit: Sed ad talem concordiam stabilendam & explicandam non adhibuit scientiam mediam: Ergo ad hoc illa non est necessaria, vel idonea: Major non potest sine temeritate negari, cum doctrina Augustini in materia prædestinationis & gratiæ a Cælestino Papa in Epistola ad Episcopos Galie, & a Leone, tertio post Cælestinum Pontifice, laudata & approbata fuerit, ut referunt in præfatione ad librum de prædestinatione Sanctorum, illamque Romanam Ecclesiam semper amplectam fuisse, constat ex Hormida Papa in Epistola ad Possessorum Episcoporum, & ex Joanne secundo in Epistola ad Avienum Senatorem;

107. Totâ ergo difficultas devolvitur ad Minorem, quæ multipliciter demonstratur. Primò ex confessione ipsius Molina, qui in hac causa est velut coriphæus & antesignanus, ille enim in concordia Ulmipone edita anno 1588. fol. 487. loquens de scientia media dicit, *Sic data, & explanata fuisse ab Augustino, fortè nunquam Pelagianæ heresi fuisse exorta, neque Lutheri tam impudenti libertatem arbitrii nostri fuisse aut negare, obviendū cum divina gratia & prædestinatione coherere non possit, neque ex Augustini opinione, concertationibusque eius cum Pelagianis tot fideles fuissent turbati, nec ad Pelagianos descissent, facileque reliquit illa Pelagianorum in Galia, quarum in Epistola Prosperi, & Hilarij fit mentio, fuissent extinctæ &c.* Quibus verbis aperte profertur Molina, D. Augustinum non adhibuisse scientiam mediam ad stabilendam, vel explicandam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci, illumque strenuè quidem laborasse & dimicasse, ut fides adversus Pelagianos propugnaret; sed minus feliciter, quia legitimam viam defendendi & conciliandi libertatem humanam cum prædestinatione & gratia efficaci, nempe scientiam mediam, vel nescivit, vel non explanavit & quia

A ram potens antidorum & alexipharmacum adversus Pelagij venena & pestiferam hæresim ab ejus memoria excidit, vel uti hoc remedio neglexit, hæc pestem omnino non abstulit, & reliquas illas Pelagianorum, de quibus in Epistolis Prosperi & Hilarij fit mentio, totaliter non extinxit. Denique quia lux illa Molinistica ei tunc non affulit sub quadam veluti caligine extingens, ad rem non attendit, ut idem Author loquitur, ibidem membro 6. *J. Quoad Augustinum.* Quâ prudentiâ, & sapientiâ hæc dicta sint, iudicio prudentis Lectoris relinquo: interim tamen ex confessione Molina habetur, Augustinum non adhibuisse scientiam mediam ad stabilendam, vel exponendam concordiam libertatis nostræ cum prædestinatione & gratia efficaci. Quid ergo adhuc egemus testibus?

Secundò probatur eadem Minor: Juxta Augustinum libro de gratia Christi cap. 47. & libro 4. contra Julianum cap. 8. *ista questio, ubi de arbitrio libertatis & Dei gratia disputatur (& idem est de prædestinatione) ita est ad discernendum difficile, ut quando defenditur liberum arbitrium, negari Dei gratia videatur: quando autem asseritur Dei gratia, liberum arbitrium putetur auferri.* Verba sunt Augustini. Quare ut arbitrii libertatem, & simul Dei gratiam defenderet, semper ad scientiæ altitudinem, & Dei inscrutabilitatem cum Paulo consuebat. At juxta Adversarios conciliatio ista per scientiam mediam facillima est, & quando illa mediante divina gratia defenditur, liberum arbitrium ne apparenter quidem auferri putatur: Ergo conciliatio Augustini certitudinis prædestinationis, & efficaciam divinæ gratiæ cum libertate nostrâ non est per scientiam mediam.

Tertio, ex modo conciliandi libertatem nostram cum efficaciam gratiæ, & certitudine prædestinationis, tradito ab Augustino, plures ex fidelibus fuerunt turbati; quia scilicet astruebat vocationem secundam propositum, ex qua inferebatur nostram libertatem everti, occasionemque corporis & negligentiam hominibus exhiberi, ut in suis Epistolis testantur Prosper & Hilarius, & de hoc ab Augustino petunt edoceri; quomodo scilicet ex isto vocationis modo occasio negligentiam vocatis non detur, & non vocatis ansa desperationis? Videatur Prosper prope finem Epistolæ, & Hilarius paulò ante medium, ubi hæreticorum nomine infert; ex vocatione secundam propositum, & perseverantiæ dono, prout ab Augustino traditur, inutilem fore exhortationem & correctionem. At ex efficaciam & certitudine prædestinationis non ab intrinseco; sed ex sola præscientia conditionata nostri consentus prævisi, qualiter à modeinis astruitur, hæretici nunquam intulerunt hæc inconvenientia; imò ad hæc vitanda hunc conciliationis modum Recentiores excogitarunt; eadem absurda ex prædestinationis certitudine & efficaciam gratiæ, prout à nobis ponitur, inferentes, quæ à Semipelagianis olim inferebantur ex Augustini lenitentia, ut vidimus supra art. 3. & similis in tractatu de voluntate Dei ostendimus. Ergo conciliatio Augustini non est per scientiam mediam, sed qualiter à nobis astruitur.

Quarto, Efficaciam gratiæ & certitudo prædestinationis juxta doctrinam Augustini oritur ex omnipotentissima Dei potestate & summo dominio, quod magis habet in sua potestate voluntates hominum, quam ipsi suas; ut docet de

108:

109:

Disp. 6. art. 4.

110:

correctione & gratia cap. 14. At certitudo prædestinationis & efficacia gratiæ ex præscientia conditionata proveniens talis non est: illa enim non descendit ex omnipotentissima Dei potestate & supremo dominio, quod habet in nostras voluntates, sed ex prævisione futuri consensus & potestate liberi arbitrij, pro suo nutu & innata libertate ad unum extremum se applicatis & determinantis sub concursu & auxilio Dei purè indifferenti: Ergo hic conciliandi modus à mente & doctrina Augustini longissime distat.

111. Quintò, Efficacia gratiæ, & consequenter prædestinationis, talis est de mente Augustini, ut de nolentibus faciat volentes, & de repugnantibus consentientes. Sic docet libro contra duas epistolas Pelagianorum capite 19. Sed efficacia gratiæ & prædestinationis ex sola præscientia orta, non facit homines de nolentibus volentes, & de repugnantibus consentientes; sed de volentibus in statu conditionato volentes in statu absoluto; Ergo ista efficacia & modus conciliandi libertatem arbitrij nostri cum illa non coheret cum doctrina D. Augustini, sed illi repugnat.

112. Denique Minor principalis suadetur. Modus conciliandi libertatem cum prædestinatione, quem docet Augustinus, longè diversus est, & omnino oppositus illi, quem docebat Faustus Sempelagianorum Coriphæus; Sed Faustus conciliabat libertatem cum prædestinatione per præscientiam futuri consensus; ut constat ex libro, quem edidit de gratia, & humanæ mentis arbitrio, in quo sæpe repetit & inculcat tanquam præcipuum suæ doctrinæ fundamentum, *Nisi præscientia exploraverit, prædestinatio nihil deerit*; & in eo D. Augustinum, suppresso nomine, sæpe accusat tanquam libertatis destructorem, Manichæum, & gentilitiæ superstitioris reum; ut ibidem videri potest, & notat Sixtus Senensis libro 6. Bibliothecæ capite 252. Videri etiam potest Baronius ad annum 490. ubi postquam retulit, & ostendit libros Fausti de gratia & libero arbitrio, ab Hormisdæ Papa, & ab universali Ecclesiâ, tanquam hæreticos, & Pelagianam doctrinam continentés, fuisse damnatos, sic concludit ibidem número 32. tomo 6. pagina 343. *Cum igitur Fausti sententia ubique ab Ecclesiâ Catholica fuerit contradicendum, videant quantum periculo quidam ex Recentioribus, dum in Novatores insurgunt, ut eos confutent, à S. Augustini sententia de prædestinatione recedant: cum alioquin arma non desint, quibus hæretici prostigentur.*

113. Ex his intelliges, non iniquè à Dominicanis accusatum fuisse Molinam, & ad tribunal sanctæ Inquisitionis raptum, ut P. Arnatus frequenter nobis objicit; non enim solum actum est in Molinam, quòd scientiam mediam invexerit, sed quòd ignoram dixerit Augustino, & ex ejus inficitia infelicitè contra Pelagianos pugnavisse; nec posse hæreticos vinci, nisi ex promptuario sententiæ mediæ nova arma subministrantur, quorum usum Augustinus nesciverit cum magna animarum pernicie, & sub quadam veluti caligine extiterit, eò quòd fulgens illud scientiæ mediæ jubar ei nõ affluerit. Hoc certe malè habuit Dominicanos, imò ipsos Molinæ defensores, qui verba illa in D. Augustinum, & toram Ecclesiâ contumeliola, ex posterioribus Molinæ editionibus etaserunt; atque hæc fraternâ emen-

adatione publicam Ecclesiæ in ipsum sententiam averterunt.

Probatursus conclusio, & principaliter suadetur inutilitas scientiæ mediæ ad conciliandam libertatem cum efficacia gratiæ, & certitudine prædestinationis ratione communi nostrorum Thomistarum. Certitudo, aut efficacia inferens & causans libertatem non potest illam destruere: At efficacia gratiæ, & certitudo prædestinationis à scientia media independens causat & infert libertatem consensus; Ergo illam non destruit, & consequenter ut sentit simul efficacia gratiæ, certitudo prædestinationis, & nostra libertas, scientia media necessaria non est. Major & Consequentia patent: Minor autem probatur. Efficacia divinæ gratiæ & certitudo prædestinationis oriuntur & procedunt ex summa efficacia voluntatis divinæ: At efficacia summa divinæ voluntatis exposcit non solum inferat substantiam consensus nostri, sed etiam modum libertatis illius; quando vult ut fiat, & liberè fiat; Ergo efficacia gratiæ & certitudo prædestinationis ab efficacia divinæ voluntatis procedens, & illi innixa ac in ea fundata non solum infert & causat substantiam nostrorum actuum, sed etiam modum libertatis. Quæ ratione usus est D. Thomas, ut efficaciam gratiæ cum nostra libertate componeret, quæst. 6. de veritate art. 3. ad 3. primo ad Annibal. dist. 47. quæst. 1. art. 4. ad 4. tertio contra Gentes cap. 94. in hac parte quæst. 19. art. 8. quæst. 22. art. 4. quæst. 23. art. 6. quæst. 83. art. 1. ad 3. 2. quæst. 10. art. 4. ad 1. & pluribus alijs in locis, eamque fusc exponemus in tractatu de prædestin. disp. 6. art. 2. ibique ex Reverendissimo Patre Hyacintho Libelli, Sacri Palatii Magistro, ostendimus hæc doctrinam & modum conciliandi libertatem cum prædestinatione & gratia efficaci ab ipso Ecclesiæ capite & Apostolorum principe primitivè fuisse derivatum.

Illud etiam tradit Anselmus libro de concordia præscientiæ, prædestinationis & gratiæ capite 1. his verbis: *Quoniam quod Deus vult, non potest non esse, cum vult hominis voluntatem, nulli prohiberi necessitate ad volendum, vel ad non volendum, & vult effectum sequi voluntatem; tunc necesse est ipsi liberam, & esse quod vult.* De quo fuscè disputatione citata, quæ erit de concordia libertatis cum prædestinatione.

Dices cum Patre Martinono; Implicat contradictionem, quòd Deus per decretum de efficaciâ, & physicè prædeterminans causerit nostris actibus libertatem: Ergo modus ille conciliandi libertatem, quem docent Thomistæ, impossibilis est, & contradictionem involvit. Consequentia patet, Antecedens vero probatur. Implicat quòd decretum imponens voluntati necessitatem antecedentem causerit in ejus actibus libertatem, & prædestinat illam infallibiliter simul & liberè operaturam: sicut implicat Deum decernere ac prædefinire, quòd cæcus manens cæcus, & privatus potentiâ videndi, videat. Sed decretum prædeterminans cum antecedentibus actibus liberis nostræ voluntatis, imponit voluntati creatæ necessitatem antecedentem ad operandum: Ergo implicat quòd tale decretum causerit in nostris actibus modum libertatis.

Respondeo primò, retorquendo argumentum, & demonstrando implicare contradictionem, quòd divinum decretum causerit in nobis modum

modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Causare in nobis modum libertatis, est efficere libertatem determinationem voluntatis humanæ; in eam enim consistit libertas actualis, seu usus & exercitium liberi arbitrii: Sed implicat divinum decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi sit prædeterminans: Ergo implicat illud attingere modum libertatis, nisi sit prædeterminans. Major constat, Minor probatur dupliciter. Primò, quia implicat decretum causare liberam determinationem voluntatis humanæ, nisi illam antecedit prioritate naturæ & causalitatis, cum omnis causa debeat esse prior saltem naturæ suo effectui, ut docent Philosophi: Sed decretum antecedit prioritate naturæ & causalitatis determinationem voluntatis, est prædeterminans, ut constat; Thomistæ enim nomine decreti prædeterminantis nihil aliud intelligunt, quam decretum antecedit libertati determinationem voluntatis, prioritate causalitatis & naturæ: Ergo implicat decretum causare liberam determinationem nostræ voluntatis, nisi sit prædeterminans.

Secundò probatur eadem Minor. Implicat determinationem voluntatis humanæ causari à decreto purè indifferenti. Tam quia, ut passim docet D. Thomas, à principio indifferenti, ut indifferentis est, non exit actus determinatus, nisi ab alio determinetur. Tam etiam, quia decretum indifferentis expectat determinationem à libero arbitrio: Ergo modus conciliandi libertatem creatam cum ratione primæ causæ in Deo per scientiam mediam, & per decretum purè indifferentis, impossibilis est, & manifestam involvit contradictionem; cum evidenter repugnet, à decreto purè indifferenti, & à voluntate humana determinabili ejus liberam determinationem causari.

Respondeo secundò, negando Antecedens: ad cuius probationem, nego Majorem; licet enim decretum prædeterminans antecedit actus nostros liberos, & liberam determinationem voluntatis nostræ prioritate naturæ & causalitatis, non tamen imponit necessitatem anteceditem. Tam quia voluntas, ut subest tali decreto, retinet potentiam ad actum oppositum; eò quod illud nunquam determinet voluntatem ad agendum, nisi prius tempore, vel naturâ applicet intellectum ad representandum objectum; ad quod illa movet sub indifferentia objectiva iudicii, quæ est proxima radix libertatis, & quâ posita in intellectu implicat voluntatem necessitarii, ut disputatione supra citatâ ostendemus: Tam etiam, quia licet tale decretum & motio, vel gratia efficax ex illo proveniens non sit formaliter consequens actus liberos nostræ voluntatis, æquivalenter tamen ad illos consequitur: quia consequitur ad aliquid, in quo continetur, & à quo causatur nostrâ libertas: scilicet ad effaciam divinæ voluntatis; ut ibidem fuscè declarabimus, & argumenta, quæ Pater Annatus in libro pro defensione scientiæ mediæ edito, in contrarium adducit, exactè discutiemus & diluamur.

S. VIII.

Alij argumentis confutatur scientia mediæ.

Præter argumenta præcedentibus paragra-phis adducta plura alia suppetunt ad impugnandam scientiam mediam, quæ breviter &

A. compendiosè hic attingemus, ea enim lato calamo & stylo eleganti prosequitur P. Baronius in libro de libertate humana & gratia divina.

Disp. 25. 120.

Primum potest sic proponi: Tota veritas & notitia futurorum nititur transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum, qui nec fiti, nec cognosci potest, nisi detur, vel cognoscatur causa externa illius transitus: Atqui non potest alia illius transitus causa externa, præter voluntatis divinæ decretum, assignari: Ergo in illo, & vi illius cognoscuntur futura, non vero per scientiam mediam in signo rationis illud antecedente.

B. Responder P. Annatus, negando Majorem, quæ asserit futurorum veritatem & notitiam vitu transitu illorum à statu possibilium ad ordinem futurorum; quia (inquit) ad verum transitum requiritur rem aliquod tempus sub priori statu transigere, antequam ad alterum deducatur, quod rebus futuris competere nequit, cum futuro initio illis conveniat ab æterno,

121.

Sed si valeret hæc solutio, seu ratiocinatio, posset aliquis negare Solem & Angelum, & quamlibet rem permanentem, ab æterno creatam (ut creati nihil repugnat) transire à non ente & nihilo, ad esse, quod absurdum est, cum entalem transitum satis sit ex proprijs meritis debere rei creatæ statum nihili, & potuisse per totam æternitatem, vel ad tempus in eo detineri. Quid verò horum deest futuris quibuscumque à Deo præscitis ab æterno, ut illis non minus transitus à possibili ad futurum competat, quam ut rebus ab æterno creatis transitus à nihilo ad esse; cum reverà eadem res, quæ modo dicitur futura, poterit esse sub statu rei purè possibilis, & talis status ei debeat?

122.

Non minus absurdum est quod asserit idem Author, ad transitum actus liberi de possibili ad futurum, sufficere indifferentiam causæ ad utrumlibet, quæ suppositâ putat perinde securum actum liberum, sicut ex possibilitate ignis, cum providentia illius naturæ accommodata, futura est calefactio. Quid enim incredibile perinde à voluntate sui determinativa nullâ nec à se, nec à Deo determinatione præviâ oriturum, qui certò sciatur actum liberum, sicut ab igne stupæ applicato calefactionem? ut enim ait S. Thomas 3. contra Gentes cap. 2. Quod indifferenti se habet ad multa, non magis unum operatur, quam aliud: unde à contingente ad utrumque, non sequitur aliquis effectus, nisi per aliquid, quod determinetur ad unum. Unde merus est paralogismus ejusdem Authoris argumentatio pro veritate conditionatorum ante decretum Dei ex comparatione causæ necessariæ ad liberam, Quæ ratione (inquit) se habet causa necessaria & determinata ad effectum absolutè & conditionatè futurum, ita se habet causa libera ut est sui determinativa: Atqui ex illa consequitur effectus determinatus, & hoc certò scitur à Deo ante decretum: Ergo pariter ex causa libera & sui determinativa consequitur effectus certò futurus, & scitur à Deo ante decretum.

123.

Mirum est sanè (inquit P. Baronius) à duobus extremis à deo remotis, potuisse eundem effectum deduci. Si valeat ejusmodi illatio, verum erit quodlibet ex quolibet fieri. A causa necessaria deducitur effectus necessarius, quia non potest aliter, nec quidquam aliud agere: causa verò libera & sui determinativa potest utrumlibet; nec ex adversarijs potest quidquam certi de illa statui, in quam partem infallibiliter inclinet, donec secutus fuerit dubium tollens suâ præscientiâ effectus;

124.

Lib. de lib. hom. humanæ & gratia divina.

diffensa connexionem habeat. Si verò in alio sententiæ Antecedens illius propositionis hypotheticæ explicemus, tollitur alia conditio ad obiectum scientiæ mediæ requisita, nempe libertas & contingentiæ; tunc enim transit in sensum purè necessarium, imò identicum & in circulum red necessarium, non minùs enim necessarium est, si Deus cum causa secunda operetur, ipsam pariter operari, quàm si duo homines simul currant, utrumque currere: vel si duo equi simul trahant eundem curram, utrumque simul trahere; correlativa enim sunt simul naturâ, & cognitione, & unum altero sublato subsistere nequit: Ergo &c.

127. Hæc est summa argumenti, quod fuscè proponit Joannes à S. Thoma, & quo ait *arrius morari Alvarius*, & inde telorum imbrem ingruere. Et certe hoc argumentum difficillimum est, nec tam argumentum dici potest, quàm gerimen inextricabili argumentorum; plures enim congerit & accumulatur difficultates, à quibus nunquam satis se expediunt Adversarij, licet in omne lacus se vertant. Nam si in primo sensu concursum Dei interpretentur, id est voluntatem indifferentem ad concurrendum ad quodcunque creatura voluerit, ut communiter exponere solent, manifestum est illum non posse apponi ut Antecedens supra dictæ propositionis hypotheticæ; est enim communis lex Dialecticæ, falsam esse hypothésin, cujus Antecedens potest esse verum, falso Consequente; voluntas autem indifferens & parata ad assensum & dissentium concurrete, quolibet eorum determinatè sublato subsistere potest. Si verò decretum Dei ponatur purè concomitans operationem liberam voluntatis creatæ, & constituaturs causalitate Dei extrinsecâ indistinctâ à concursu simultaneo, & subinde ab actu causæ secundæ non potest evitari circulus iste vitiosus, ac penè nugatorius: *Res est futura, quia Deus vult: & Deus illum vult, quia futura est.*

ARTICULUS VI.

Absurdus & inconvenientibus exploditur scientia mediæ.

Plura adduci solent absurda & inconvenientia, quæ sequuntur ex scientia mediæ, nos gratiora tantùm & clariora colligemus.

§. I.

Scientia mediæ favere videtur, ac viam sternere errori illi Semipelagianorum, quò assertebant dari in nobis initia quedam fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura.

128. Probatur breviter: Scientia mediæ ponitur ab ejus defensoribus, ut Deus ante omne decretum præveniens nostras voluntates cognoscatur, an homo positus sub his, aut illis occasionibus pro sua libertate consenturus, vel dissenturus sit vocationi ad fidem verbigratâ; supposito tamen auxilio de se indifferenti, & moraliter tantùm excitante, quod per ipsum consensum reddendum est efficax, si de se cetero operetur, vel inefficax per dissentium, si nolit operari. Hæc est tota ratio scientiæ mediæ, ut notissimum est le-

gentibus Authores, qui illam docent, & in quotidianis disputationibus ita passim affirmant. Sed in hac præscientia sic explicata involvitur, & divino conspectui offertur aliquod initium fidei, & bonæ voluntatis, quod non est à gratia, sed à natura; nec à Deo, sed à solo libero arbitrio pro sua innata libertate determinante gratiam ad contentam: Ergo scientia mediæ favet, & viam sternit errori illi Semipelagianorum, quò assertebant dari in nobis quedam initia fidei & bonæ voluntatis, quæ non erant à gratia, sed à natura. Qui error damnatur in Concilio Arausicano can. 5. his verbis: *Si quæ sicut augmentum, ita & initium fidei non per gratiæ donum, sed naturaliter in nobis esse dicit, Apostolus dogmatibus adversariis probatur, beato Paulo dicente, quia qui cepit in nobis bonum opus, perficiet.* Major & Consequentia patent, Minor vero, in qua est difficultas, sic ostenditur. Determinatio, & præmotio voluntatis applicantis & moventis intellectum ad credendum & assentiendum mysterijs revelatis, est initium fidei, & quidam credulitatis affectus, ut docent Theologi in tractatu de fide: Sed talis determinatio, quæ per scientiam mediæ futura sub conditione prævidetur, non supponitur, nec divino conspectui exhibetur ut futura ex vi determinationis gratiæ illam causantis & applicantis voluntatem ad illam, sed potius supponitur & prævidetur à Deo ut applicantis & determinans ipsam gratiam, quæ de se indifferens est, & à voluntate creatæ determinabilis, ut docent Adversarij: Ergo talis determinatio non supponitur, nec prævidetur à Deo ut causata, vel causanda à gratia, & ut ex auxilio Dei determinatè proveniens; sed ut ab ipsa voluntate nascens, & ex solis viribus liberi arbitrij procedens.

129. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, illa determinatio voluntatis, quæ supernaturalis est, & initium fidei ac justificationis, non potest prævideri à Deo ut procedens & causata, vel causanda à gratia moraliter excitante, vel à gratia coefficienti: Ergo solum potest prævideri ut causata, vel causanda ex viribus liberi arbitrij. Consequentia patet: Nam præter illas duas gratias auxiliantes nullam aliam admittunt defensores scientiæ mediæ; rejiciunt enim gratiam ex se efficacem, & physicè prædeterminantem. Antecedens verò, quantum ad utramque partem, probatur. In primis enim talis determinatio voluntatis non potest prævideri à Deo ut causanda per gratiam moraliter excitantem; quia juxta principia Adversariorum talis gratia subijcitur libero arbitrio, & ab illo determinatur, & applicatur ad agendum; ac proinde illa non efficit determinationem liberi arbitrij, sed potius determinatio liberi arbitrij causat ejus efficaciam & utum.

130. Addo quòd excitatio moralis non est vera & realis efficientia, sed impropria tantùm & metaphorica, magisque pertinet ad genus causæ finalis, quàm efficientis; movet enim solum obiectivè, & exhibendo voluntati bonitatem, quæ illam allicit & invitat ad consensum; non tamen re verâ efficienter influat in illum: at constat in puerò, qui moraliter movetur & excitatur ad currendum ostensione pomi, vel imaginis; nullus enim dicit talis obiecti præsentationem esse veram & propriam causam efficientem cuius illius.

Probatur etiam Antecedens quantum ad se-

Qq 3

tundam